שמן של בדדין. פ"ה המסתייר בזוית בית הבד וקשה לר"י דמה לו להזכיר כאן דין מוקצה ועוד דלמה יהיה המשמן מוקצה ותירץ ר"י [ב] דקאי אדאליעל דקאמר [ג] דאם טען בית הבד מבעוד יום והשמן זב והולכת כל השבת רב אסר אומו שמן משום מוקצה דהוי עולה גמור דממנת קורות והעיגול שעליו לא היה ראוי בין השמשות לאכילה אע"ג דע"מ כן הימנו וסמך על זה שיזוב כל השבת כיון דאין משקין [ד] בעולם הא' סמיכה לאו מידי הוא והוי עולה גמור ולא דמי לקדירה מיתמא דשרי [ה] אע"ג דבין השמשות לא חזי לאכילה דהתם כיון דהכשר בעולם מהני דע"מ כן מיהה וכן מעייות הנובעות [ו] כבר הם בעולם [ז] וכן לוחת קטן שהיה כבר במעיו מהני בהן סמיכה ולא דמי לזיתים וענבים שריסקן מבעוד יום וכן השוס והטסר שריסקן מבערב [ח] דהתם חזו מבערב לאכילה אבל הכא דלא חזו בין השמשות לאכילה והמשקה אינו בעולם הרי [ט] עולה גמור ואסור לרב וא"ת בפ"ב לקמן (דף כט.) דאמר [י] רב אכל תמרי ושדא קשייתא לחיותא מאי לאו בפרסייתא ולא קבלה לא בארמייתא וקבלה והשתא היכי אמ"ל דהוי פרסייתא והא רב אסר עולה הכא וש"מ לומר דה"פ מאי לאו בפרסייתא ולא קבלה משום דלא משיגא ליה רב עולה כיון דמעיקרא גרעין והשתא גרעין אבל הכא שמן הבלוע בזיתים כל זמן שלא יצא [יא] הוי עולה גמור ולא הוי משקה:

ושמואל שרי. מימה דבפ"פ טוטל (לקמן קמג.) אמרי' דשמואל הוה מטלטל גרעיני פרסייתא אגב ריפתא פי' בשולות כל לרכן שאין נשאר מן האוכל עליהם כלל ומיון דשרי עולה כר"ש אלא ריפתא נמי ליתסרי ותירץ ר"ת דשמואל מתמיר על עצמו היה לפי שהיה אדם חשוב וכן מוכח סוגיא התם [יב] דאמר אמי מי לאו אדם חשוב אמר: **הני** כרבי דזוזי רב אסר. לטלטל משום מוקצה תימה דבפ' מפנין (לקמן דף קכח.) אמרינן דרב במוקצה לאכילה לטלטל בגר לה כר' יהודה ובמוקצה לטלטל בגר לה כר"ש ובכא אוסר לטלטל לכרכי דזוזי ומפרש ר"ת דכרכי דזוזי [יג] הן מוקצה מחמת מיאוס א) כגון בגדים ומחצלות שמכסין בהם דגים ושאר דברים המלכלכין אותם והתם דקאמר רב דבמוקצה לטלטל בגר לה כר"ש במוקצה שמקצה האדם מדעתו לעיסקא לאוצר שאין בו מיאוס והא דאמר בפרק בתרא (דף קט:) דלף רב ס"ל כר' יהודה מדכרכי דזוזי דרב אסר מפרש ר"ת דבאלה המתנגלת בשבת מוקצה מחמת מיאוס הוא דלף לכלבים אינו לאו מחיים ומוקצה מחמת איסור חמור ממוקצה מחמת מיאוס והא דאמר בפ"ק דחולין (דף יז.) בשמעתא ומסדן חברא לאימר אמרי' ר' יהודה היא אימור דשמעת ליה לרבי יהודה במוקצה מחמת מיאוס במוקצה מחמת איסור מי שמעת ליה דיחוי בעלמא הוא ולפי המסקנא נאמר דמוקצה מחמת איסור טפי חמור תדע דהא קאמר התם [יד] אימור דשמעת ליה לר' מאיר בשבשל דראוי לכוס שותה לאינו ראוי לכוס מי שמעת ליה מאמר לחיא ליה לר' מאיר מוקצה מחמת איסור ובפרק בירה [טו] משמע דלית ליה מוקצה מחמת מיאוס גבי מטלטלים גר חדש אבל לא ישן ר' מאיר אומר כל הגרות מטלטלים חוץ מן הגר שהדליקו בו באותו שבת: **וחד** מציל בארבע וחמש מאני. פי' בקונטרס ומקפלן כולן בתוך כלי אחד ושומן בגת אחת ואין נראה לר"ת דבפ' כל כתבי (לקמן דף קכ.) לא פליגי אמוראי בהא דבעיא היא ופשיט דבכא להציל דמי שרי לכ"ע ומפרש ר"ת דחד מציל בחד מגת אפי' מהה סעודות אבל בארבע וחמש מאני כגון להציל ולחזור ולהציל אפי' באותו חצר לא וחד מציל בד' וה' מאני לאותו חצר ובהא פליגי התם דבא זבדא ורב הונא: מיבעיא

לא יגמור ורבי אלעזר אמר רבי אלעזר היא דתנן [ט] חלות דבש שריסקן בערב שבת ויצאו מעצמן אסור ורבי אלעזר מתיר ור' יוסי בר חנינא מ"ט לא אמר כרבי אלעזר אמר לך התם הוא דמעיקרא אוכל ולבסוף אוכל הכא מעיקרא אוכל והשתא משקה ור' אלעזר אמר לך הא שמעינן ליה לר' אלעזר דאפילו זיתים וענבים נמי שרי דהא [כ] כי אתא רב הושעיא מנהרדעא אתא ואייתי מתניתא בידיה זיתים וענבים שריסקן מערב שבת ויצאו מעצמן אסורין ר' אלעזר ור"ש מתירין ורבי יוסי בר חנינא [כא] ברייתא לא שמיע ליה ור' אלעזר מ"ט לא אמר כר' יוסי בר חנינא אמר לך לאו איתמר עלה אמר רבא בר חנינא [כב] אמר רבי יוחנן [כג] במחוסרין דיכה דר"ע לא פליגי כי פליגי במחוסרין שחיקה והני נמי במחוסרין דיכה דמו הורה רבי יוסי בר חנינא [כד] כרבי ישמעאל שמן של בדדין ומחצלות של בדדין [כה] רב אסר [כו] ושמואל שרי [כז] הני כרבי דזוזי [כח] רב [כט] אסר ושמואל שרי א"ר נחמן עז לחלבה ורחל לגיזתה ותרנגולת לביצתה ותורי דרידיא [ל] ותמרי דעיסקא רב אסר ושמואל אמר [לא] מותר וקמיפלגי [לב] בפלוגתא' דר' יהודה ור' שמעון ההוא תלמידא דאורי בחרתא דארגיז כרבי שמעון שמתיה רב המנונא והא כר' שמעון סבירא לן באתריה דרב הוה לא איבעי ליה למיעבד [לג] הכי הני תרי תלמידי חד מציל בחד מנא וחד מציל בארבע וחמש מאני וקמיפלגי בפלוגתא [לד] דרבה בר זבדא ורב הונא: **מתני'** [לה] אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו [לו] מבעוד יום [לז] אין נותנין פת לתנור עם חשכה ולא חררה על גבי גחלים אלא כדי [לח] שיקרמו פניה מבעוד יום רא"א כדי שיקרום התחתון שלה [לט] משלשלין את הפסח בתנור עם חשכה ומאחיזין את האור במדורת בית המוקד ובגבולין

יהודה כו'. דלר' יהודה דאית ליה מוקצה בפרק אחרון (דף קט:) אסור לשומטן ביום טוב אלא אם כן הזמינן מבעוד יום ולר' שמעון ברו: חרתא. שם מקום: דארגיז. אדם אחד היה אמנוטי שבנה לאותה העיר ורב המנונא דר בה ועדיין מערת קבורתו קיימת שם [מ] כך מצאתי בתשובה. והא כר' שמעון סבירא לן. השתא דלקמן [מא] ואמאי שמתיה: חד מציל. אוכלין ומשקין מפני הדליקה הרבה לאחר המעורבת: בחד מנא. כדתנן [מב] מגילין סל מלא כברות ואע"ג שיש בו מאה סעודות: וחד מציל בארבע וחמש מאני. אלא שמקפלן כולן לתוך כלי גדול ושומן בפעם אחת: וקא מיפלגי בו'. בפרק כל כתבי הקדש [מג]: **מתני'** חררה. עוגת רצפים (מלכים א יט) פוגאר"ה בלע"ז: יקרמו. כמו קרום קרוסטי"ן בלע"ז: התחתון. מפרש בגמרא: משלשלין את הפסח בו'. והוא נצלה והולך משתמשך ואע"ג דבעלמא אין צולין כלאחרן הכא שרי דבני חבורה זריזין הן ומדכרי אהדדי ולא אתו לאחויי בגחלים: ומאחיזין את האור. מעט [מד] מעט בעצים של מדורת בית המוקד שהיה בעזרה והיא מתבערת והולכת משתמשך ולא חיישינן שמא יהו כהנים צריכין להבעירה משתמשך כדמפרש בגמרא: בית המוקד. לשכה גדולה היא שהכהנים מתחממין שם במדורת אש הנקבת תמיד מפני שמהלכין יחפים על רצפת שיש בעזרה כדאמרי' בזבחים (פ"ב דף כד.) הואיל ורצפה מקודשת דכתיב [מה] ויסד הוא קדש המלך תוך האולם ולכי שרת מקודשין דכתיב [מו] וימשחם ויקדש אותם מה כלי שרת לא יהא דבר חולין בינו לבין כלי שרת אף רצפה לא יהא דבר חולין בינו לבין הרצפה ובגבולין

משלשלין את הפסח. לצלותו והוא יצלה מעצמו ובבר דעלמא אמרינן אין צולין בשר בגל ובינה אלא כדי שיצולו מבעוד יום גזירה שמא יתפה בגחלים בפרק קמא דשבת (יט:) [ע"ירובין קג.]. במדורת בית המוקד. שהיה עוקלין גדול והיו מעקין בו מדורות גדולות להתחמם שם הכהנים שהולכים יחפים על רצפת עזרה שהיא של שיש [ומא טו: יומא יא: תמיד כה:].

מסורת הש"ס עם הוספות

א) לקמן קמג.; ב) שם קמה.; ג) [לקמן שם. עירובין יט: פסחים קא. גיטין מה. ערכין כ.]. ד) לקמן קנו.; ה) לקמן קכ.; ו) [לעיל יח:]. ז) [לקמן לז:]. ח) [עי' תוס' מנחות עח: ד"ה פורסה]. ט) עירובין קג. י) לקמן קנו.; כ) [לק"מ לה.] צ"ל בדלקמן קנו. (ודלא כציון מסורת הש"ס. מהר"ם בבעבו). יא) לקמן קכ.; יב) [לק"מ קכ.]. יג) [מלכים ג ח]. יד) [מעכר ז ח]. טו) לעיל יח:; טז) עיין לקמן קכא.; יז) קמב.; יח) חולין טו.; יט) [לק"מ מד.].

תוספות ישנים

א) הקשה הר"מ מה צריך להעמיד במוקצה מחמת מיאוס יעמיד אומו במוקצה מחמת סמיכה אחל:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בכרכי דזוזי וכו' הגמוים מצאתי בכרכי דזיוזי. נ"ב ולי נראה דלגיליסת בכרכי דזיוזי יותר מתייבש לפרטו מלשון זוג כמו דקאי מתיים מזוזי דש"ב מפנין:

גליון הש"ס

גמ' דמעיקרא אוכל. עי' בר"ש פ"ג מי"ל דעוקלין: שם וממני דעיקקא רב אסר ושמואל כו'. גי' הרי"ף והרא"ש וממני דעיקקא פלוגתא דר"י ור"ש דר"י אית ליה מוקצה ור"ש לית ליה מוקצה: רש"י ד"ה דארגיז וכו' כך מצאתי בתשובה. וכ"כ רש"ש בעיומין דף קג ע"ב ד"ה לתרגיז: תוס' ד"ה שמן של בדדין וכו'. וכן צואת קטן. לקמן דף קכח ע"ב: שם ד"ה הני כרכי דזוזי כו' הן מוקצה מחמת מיאוס. עי' תוס' לקמן דף קלט ע"ב ד"ה אלא דמשלש:

ליקוטי רש"י

חלות דבש. הכוורת לאחר שעשתה פירות ויצאו המתלין נוקפין את הדבש והוא עשוי חלות חלות ויש בו י' חלות או עשרים זה בלד זה משעה ובכא מעורב יפה [ושב"ם ב"ב פ.]. שריסקן. מלאכת שמרוסקין הדבש זב מתליי מתוך הטעוה ואין דרך לשומטו אלכך ר' אליעזר מתיר ומכמיס אוסרין גזירה אטו שאין מרוסקין דאלמא מרסק לאו [לקמן קמג: ע"ש ברש"ש]. בדדין. בעלי בית הבד [ב"ק קיט.]. כרכי דזוזי. מחצלות הנעשיות לפפיות לכסות בקרקעית שבתוכן, זוזי פפיות בלשון ארמי כך מצאתי בתשובה הגמוים [לקמן קנ:]. חרתא. שם העיר. דארגיז. שם המיס שבנאה והוא אמנוטי כך לאיתי בתשובה הגמוים [ע"ירובין סג.]. חררה. שלופים על הגחלים [ביצה כא:]. משלשלין. כל מלאכה למטה קרי שלשול [סוכה טז.].

רבינו חננאל

אוקמה רבי יוסי ב"ר חנינא לה משמעאל. ור' אלעזר בן פדת אוקמה לר' אלעזר ב"ר (שמעון) [שמעון]. חלות שריסקן. פירשנוהו בפ' חבית שנשברה כי שם מקומה. הורה ר' חנינא [בר' ישמעאל]. שמן של בדדין [ומחצלות של בדדין] רב אסר ושמואל שרי. פירוש שמן הנמשך מתוחת קורות בית הבד רב בשבת אסור באכילה ובשבת ומחצלות המוקצות למלאכת בית הבד אסור לישב עליהן (כרב) [לרבן]. פי' כרכי דזוגי. מחצלות סדורות שתים שתים זוגות זוגות והן עשויות לסחורה להשתלה בספינות אסור להתירן בשבת ולישב עליהן. אמר רב נחמן עז לחלבה ורחל לגיזתה ותרנגולת לביצתה ותורי דרידיא ותמרי לעסקא פלוגתא דר' יהודה ור' שמעון. פי' כל אלו שהעמידו לדברים הללו ולא העמידו באכילה עכשיו אם ביקש לוכל מן התמרים הללו בשבת או חעז והרחל וכיוצא בהן לשותשן ביו"ט מותר וקי"ל הלכה כר"ש דלית ליה מוקצה אלא גרוגרות וצימוקים בלבד. הנהו תרי תלמידי חד מציל בל מלא ככרות אפילו באותה חצר בחד מנא כרב הונא

רב נסים גאון

אמר רב נחמן עז לחלבה ורחל לגיזתה. כולה פלוגתא דר' יהודה ור"ש

הגהות וציונים

א) בר"ף ובראב"ש הגירסא רבה בר בר חנה וכן הגיה היעב"ץ כאן עיי"ש: ב) גירסת הר"ח, פסקי הרי"ד ומאירי הורה ר' חנינא כרבי ישמעאל (והובא הגירסא ברז"ה): ג) בפסקי הרי"ד גורס ומחצלות של גבלין (פי' מחצלות שהגבלין מכסין בהן עיסתן): ד) בראשונים הגירסא דזוגי אבל ברש"י הגי' "דזוזי" ע"ש וכ"ה בפסקי הרי"ד: ה) גיר' ר"ח ורי"ף ושאר ראשונים ותמרי דעיסקא פלוגתא דר' יהודה ור' שמעון וליתא לתיבות "רב אסר ושמואל אמר מותר וקמיפלגי": ו) ס"א למימר (גליון): ז) ס"א שיתבשלו (גליון) כ"ה בדפו"י ולפנינו "שיצולו" על פי המהרש"ל וכ"ה בר"י"ף: ח) וכ"כ רש"י עירובין לח ע"ב יבמות עב ע"ב, וכ"כ הריטב"א ורמב"ם בהקדמה לפירוש המשניות פ"ג, אבל ר"ח כתב שהוא רבי אלעזר ב"ר שמעון: ט) צ"ל שרודה מהכוורת ועשויין (גבעת פנחס): י) ברש"י שבר"ף ובשיטה המיוחסת להר"ן גורמת: כ) יש להוסיף דיכה לשון (באה"מ) וברש"י שבר"ף איתא יותר מדיכה שכבר נידוך במדוכה ורבותי: ל) שד' וג' מתחלפות (חכ"מ רע"ש): מ) עיין רש"י לקמן קנו ע"ב ד"ה מדכרכי מביא בשם תשובת הגאונים "זוזי" וכ"ה ברש"י כת"י: נ) צ"ל "מעט" פעם אחת (מהר"ם בבעבו וחכ"מ) וכ"ה ברע"ב וכ"ה בר"ן, ועכצ"ל כן שהרי הפירוש דכיון דאחז האור מעט שוב די בזה ול"צ יותר, ומעט מעט לא שייך כלל בזה (ברכות שמים): ס) צ"ל ונראה לר"י וכ"ה בתוס' ישנים (גליון): ע) נדצ"ל ואמר: פ) נדצ"ל דאין המשקין: צ) צ"ל מבעוד יום (רש"ש): ק) צ"ל הוי (ב"ש): ר) צ"ל דאמרינן (ד"ת): ש) שלא יצא לא הוי משקה לזה הוי צולד גמור כצ"ל וכ"ה בתוס' ישנים (גליון):

מסורת הש"ס עם הוספות

ב) ע"ז לח.. ג) לקמן לו:, ג) [עיקומין קנ. ספסיס פה.], ד) [לעיל יח:], ה) [לקמן קיד: עירובין קנ. ספסיס נט: סה. סה. פילה יח. ב"ב ל. מולין קכג. זבחים לה.], ו) לקמן לח., ז) אמור פרשתא יג ה"ז (ועיין חכ"מ, רש"ש, ועיין מהר"ם ומהר"ץ חיות:) ח) סוף ה"י, ט) [ועי' תוס' מנחות מז: ד"ה ושמעינן], י) זבחים נו., כ) [ועי' תוספות לקמן ע. ד"ה סכעריס], ל) [וע"ע תוס' קידושין לז. ד"ה והני שנתן].

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר' מ"ש אמר עד שיסתם הענן ממגלתא:

תורה אור השלם

א) לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: [שמות לה, ג]

ב) הֵנָּה לָאֵשׁ נָתַן לְאָכְלָה אֵת שְׁנֵי קְצוֹתָיו אָכְלָה הָאֵשׁ וְתוֹכוֹ נָחָר הֵיֵצָלֶח לְמְלָאכָה:
[יחזקאל טו, ד]

ג) וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בֵּית הַחֹרֶף בַּחֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי וְאֵשׁ הָאָח לְפָנָיו מְבֻעֶרֶת: [ירמיה לו, כב]

ליקוטי רש"י

[נדפס בעמוד ב]

רב נסים גאון

נתבאר פלוגתם במוקצה ועיקר דבריהם בפרק כירה (דף מד) דתנו רבנן מטלטלין נר חדש בשבת אבל לא ישן דברי ר' יהודה ר"ש אומר כל הנרות מטלטלין בשבת חוץ מן הנר הדולק בשבת כבתה מותר לטלטלה ובסוף המס' (דף קנו) מחתכין את הדילועין לפני הבהמה כו' ואמרו פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר בכולה שבת הלכה כר"ש לבר ממוקצה מחמת כו'. ובמקומות הרבה מן החלמוד תמצא פלוגתן והנה תמצא עיקר פלוגתן לדבריהן אין מוקצה לר"ש אלא גרוגרות וצימוקין ופרישו טעמא דהא מילתא בגמ' דבני מערבא במס' יום טוב (פ' המביא ה"א) ובמס' מעשרות (פ"א) אמר רב שמואל בר סוסרטא מפני שמסריחות בגתים: הגך תרי תלמידי מר מציל בחד מאנא ומר מציל בתרי תלתי מאני קמיפלגי בפלוגתא דר' אבא בר זבדא ורב הונא. פליג ר' אבא בר זבדא ורב הונא בפ' כל כתבי הקודש (דף כ) דתנן מציל סל מלא ככרות כו' ואמרינן אמר רב הונא לא קשיא כאן בבא להציל כאן בבא לקפל ר' אבא בר זבדא אמר רב כאן לאותה חצר כאן לחצר אחרת:

סליק פירקא קמא

ובגבולין. צריך להבעיר מדורתן מבעוד יום כדי שתתחמם תחת כרובו: ר' יהודה אומר. אם היתה מדורת פחמין אין צריך להחמיץ בהן האור אלא כל שהוא והיא דולקת והולכת לאין דרכה להיות כבה והולכת וא"ל לחמות בהן: **גמ'** בן דרוסאי. משולו שלים: איתמר נמי. דמתכל בן דרוסאי תשוב בשול: כל שהוא. מבשל ביד ישראל כמאכל בן דרוסאי שוב אין בגמרו משום בשולי נכרים: גרוף. מן הגחלים במגריפה שקורין ודיל"ל: קטום. מפזרים אפר מלמעלה כדי להפיג חומו אלא יוסיף הבל בשבת וזה מבשל שהוא כמאכל בן דרוסאי לא חייש אם מתבשל והולך בשבת: דגבי תנור. שהכלכות ודבקים בדופני התנור סביב הילכך מבעיא ליה הי קרי מתחתן הגך פיסים דגבי דופני התנור או פיסים הפוסים למטה לחלל התנור ולא האור: מדובקים בתנור. ומומרא היא דפיסים שכלפי האור ממהרין לקרום: התם מנתח. ואם פותח פי התנור עייל ביה זיקא וקאי ליה: הכא לא מנתח. דכמיב (שמות יב) על ראשו ועל קרבו ואי מגלי ליה לא קאי ליה זיקא הלכך אי לא דזריזין הן אסור: אברים ופדרים הוא דאתא. להמיר את הקטירן כל הלילה אבל מדורת בית המוקד שאינה צורך גדוה אלא צורך כהנים לא הותרה וסמוך למשיכה היינו טעמא דלא גזור משום דכהנים זריזין הם שכולם היו בני תורה ומרדים ומזכרים ולא אמו לחמוי משמשכן: כל אחד ואחד. כל עץ ועץ ולא תימא כיון שאחזה ברוב מנין העצים [מ]: ושמואל אמר. כדי שלא [מ] צריך לומר הבא עצים דקיס וגיתם תחמיהן להבעיר את אלו: תני ר' חייא. בפ' במה מדליקין לגבי מנורה להעלות נר תמיד שתהא שלהבת עולה מאליה אלמא בכי האי גוונא הויא הדלקה משום ר"י הלוי וקשה לי מדא דרמי בר חמא קתני לה התם ועוד דלאו מתניתא היא אלא הוא אמר לה בפירוש דמתני' אמריתי. ושאר רבותינו תנו לה לענין מדורה. ואני מלאתי אותה בתי"כ לגבי מנורה: עץ יחידי. כעין לוקש שלנו: רוב עביו. שיכנס האור בתוך עביו עד רוחו: רוב היקפו. מבחוץ: בתנאי. רוב עביו או רוב היקפו: שישחת. רוב עביו: ב' צדדיו. רוב היקפו: זכר לדבר. דשוב הולך ודולק: שני קצותיו אכלה האש. בדוגו שתוכו נחר והלכה לתה שלו ונעשה יבש: נחר. פסק לתה שלה ויבש כמו נחר גרוני (תהלים סט) וכן תרה מני תורב (איוב ג): והאח. בשריפת יהוקים המגילה כתיב: אחוונא. ערבה: באחזה. כל העצים נדלקין זה מזה הקטן מדליק הגדול: אין צריכין רוב. להלית את האור ברוכן מע"ש אלא מתחיל בהן אור מבעוד יום לפי שאין שלהבת כמין והולכים אלא דולקים והולכים: צריכים רוב. לפי שאין שלהבת יכול ליכנס ביניהם: גרעינין. של תמרה אם עשה מהם מדורה לכשיבשו אין צריכין רוב: נתנן בחותלות. כלים שעושין מעולגין ונתן הכלי מלא במדורה צריכין רוב לפי שצורין יחד ואין השלהבת יכולה להכנס בהן: קנים מבדרן. לכאן ולכאן ואחת מהן היולאה [ל] לא תמנע את חברתה לבעורה הלכך כי לא אגדן צריכי רוב אבל אגדן לא מבדרן ואין צריכין רוב וכן גרעיניו:

ובגבולין כדי שתאחזו האור ברובו [ד] ר' יהודה אומר [א] בפחמין כל שהוא: **גמ'** וכמה א"ר אלעזר אמר רב [ב] כדי שיצולו מבעו"י כמאכל בן דרוסאי איתמר נמי [ג] אמר רב [ד] אסי א"ר יוחנן [ה] כל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו משום בישולי נכרים [ו] תניא חנניא אומר כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר להשהותו ע"ג כירה ואע"פ שאין גרופה וקטומה: אין נותנין את הפת כו': איבעיא להו תחתון האיך דגבי תנור או דילמא תחתון האיך דגבי האור ת"ש ר"א אומר [ז] כדי שיקרמו פניה המדובקין בתנור: [ח] משלשלין את הפסח: מ"ט [ט] משום דבני חבורה זריזין הן הא לאו הכי לא והאמר [י] מר גדיא בין שריק בין לא שריק שפיר דמי התם מינתח [יא] הכא לא מינתח: [יב] ומאחזיון את האור וכו': מנהני מילי אמר רב הונא [יג] לא תבערו אש בכל מושבותיכם בכל מושבותיכם אי אתה מבעיר [יד] אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד מתקיף לה רב חסדא אי הכי אפילו בשבת נמי אלא אמר רב חסדא קרא כי אתא למשרי אברים ופדרים הוא דאתא [טו] וכהנים זריזין הן: ובגבולין כדי שתאחזו כו': מאי רובן אמר רב רוב כל אחד ואחד ושמואל אמר כדי שלא יאמרו הבא עצים ונניח תחתיהן תני רב חייא לשיועיה לשמואל [טז] כדי [יז] שתהא שלהבת עולה מאליה ולא שתהא שלהבת עולה ע"י דבר אחר עץ יחידי רב אמר רוב עביו ואמרי לה [יח] ברוב היקפו [יט] אמר רב פפא הלכך [כ] בעינן רוב עביו ובעינן רוב היקפו כתנאי ר' חייא אמר [כא] כדי שישחת העץ ממלאכת האומן רבי יהודה בן בתירא אומר כדי שתאחז האש משני צדדין ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר [כב] את שני קצותיו אכלה האש ותוכו נחר היצלה למלאכה: [כג] והאח לפניו מבערת מאי אח אמר רב אחוונא ושמואל אמר עצים שנדלקו באחוונא [כד] ההוא דאמר להו מאן בעי אחוונא אשתכח ערבתא א"ר הונא קנים אין צריכין רוב אגדן צריכין רוב גרעינין אין צריכין רוב נתנן בחותלות צריכין רוב מתקיף לה רב חסדא אדרבה איפכא מסתברא קנים מבדרן אגדן לא מבדרן גרעינין מבדרן נתנן בחותלות לא מבדרן איתמר נמי [כה] אמר

איבעיא להו תחתון האיך דגבי תנור. ולפ"ה דפי' דלגבי האור ממהר לקרום ומיבעיא ליה אם תחתון דקאמר ר' אליעזר דגבי תנור והא דקאמרי רבנן עד שיקרמו פניה אחת מפניה ואפילו בעליון סגי ואם תחתון דקאמר ר"א היאך דגבי האור אם כן הא דקאמרי רבנן עד שיקרמו פניה היינו כל פניה תא שמע ר' אליעזר מ' ופוסקו דר"א לאחור' ומיהו בירושלמי [כו] משמע דלהקל בא דקאמר התם ומודה ר"א בלחם הפנים שאין קרוי לחם עד שיקרמו פניו בתנור משמע דהכא סגי בקרימה כל דהו אבל בלחם הפנים בעינן קרימה מעליא. ריב"א [כז]:

למשרי אברים ופדרים. וא"ת מי אברים ופדרים דחול כדפ"ה הא אמר בפרק [במה מדליקין] (דף כד:) עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ומי אברים ופדרים דשבת ואשמועינן מבכל מוקטרמיכם דאע"ג דמלאתן כל הליל ואפשר להקטירן במועלי שבת אפ"ה דמי שבת הא מעולת שבת נפקא מדממעט עולת חול דהיינו ע"כ אברים ופדרים דחול דשמיטה וזריק' עבר זמנו בשקיעת החמה [כח] א"כ אברים ופדרים דשבת קרבים בשבת וי"ל דאמי למשרי אברים ופדרים דחול בשמשלה בהן האור מבעוד יום והא דקאמר ולא עולת אברים ופדרי' דחול בשבת היינו דוקא בשלא משלה בהן האור וכן הא דאמר בפרק נקפי (יומא דף מו. ושם) אברי חול [כט] שנתותרו עושה להן מערכה בפני עצמן וסודרן אפי' בשבת ואפי' לרב הונא דפליג התם היינו דאמר דאין עושה להן מערכה בפני עצמן אבל ד"ה דסודרן על המערכה גדולה היינו בשמשלה בהן האור כדמוכח התם והא דקאמר התם אחר לישנא דדוקא בפסולין אי משלה בהן האור אין אי לא לא אבל משום דבשרים לא בעינן משלה בהן האור אלא ה"ק דדוקא בפסולים אצטריך לאשמעינן במשלה בהן האור אבל בבשרים לא אצטריך לאשמעי' וריב"א מסתפק בשאר קרבנות בשמשלה בהן האור אם נעשו בלחמו של מזבח למשריהו בשבת אי לאו דדילמא דוקא בתמיד מהני הא טעמא משום דשם תמיד דומה שבת וקשה דהתם מפיק ליה ביומא מבמועדו ואפי' בשבת והכא מפיק ליה מבמוקטרמיכם ונראה דעיקר דרשא מבמוקטרמיכם והתם נקט במועדו ואפי' בשבת אבל דעני למנקט במועדו ואפי' בטומאה

ועי"ק והא במוקטרמיכם אצטריך לשריפת בא בהן דלא דחיא שבת כדדרשי' פ"ק דיומא (דף ו: ושם) ופרק אחד דיני ממונות (סנהדרין לה:) נאמר כאן במוקטרמיכם כו' אף מוקטרת האמור כאן כו' וי"ל דהכא מכם דרשם מדכתי' מוקטרמיכם ולא כתיב [כט] מוקטרת והא דדרשי' בפ"ק דקדושין (דף ל. ושם) מוקטרת דכתב רחמנא גבי שבת ל"ל וקאמר דסד"א הואיל ובענין מועדות כתיב תבעי קדוש ב"ד כמועדות קמ"ל לא תלא תבערו אם בכל מוקטרמיכם דרשם כדפירש הקונטרס דהאוא לא כתיבא בענין דמועדות ואצטריך לה נמי כדדרשם הכא אלא מוקטרמיכם דכתי' בתורה (ויקרא כג) דהאוא כתיב בענינא דמועדות [ל]: **כדי** שתהא שלהבת עולה מאליה. אלמא בתקוס שהקפיד הכתוב אלא יכנה סגי שתהא שלהבת עולה מאליה ואין צריך שתהא

הפתילה שורפת ברובה: **עד** שישחת ממלאכת האומן. אבל למ"ד משתתחון האור משני לדדין אינו נשתת בהכי ממלאכת האומן ואע"ג דכתיב את שני קצותיו אכלה האש אלא למלאכה היינו גבי עץ הנפן אבל שאר עצים אין נשתתין כ"כ בתהרה ממלאכת האומן:

הדרן עלך יציאות השבת

עין משפט נר מצוה

קנון אמתי פ"ג מהל' שבת הלכה יט טור ושו"ע סי' ס: רנה סעיף ב: קנון ב מתי פ"ג מהלכות שבת הלכה עז טור שו"ע שו"ת סימן רנד סעיף ב:

קנון ג מתי' פי"ז מהל' מ"אטור ושו"ע יו"ד סי' קיג סעיף ח:

קנון ד מתי' פ"ג מהל' שבת הלכה יח סמג לאוין סה טור שו"ע שו"ת סימן רנד סעיף ה:

קנון הו מתי' שם הלכה עו: קנון ז מתי' שם הל' כ: קנון ח מתי' שם הל' יט סמג שם טור שו"ע שו"ת סימן רנה סעיף ג:

גליון הש"ם

גמ' אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד. עי' יומא דף עו ע"ב תוס' ד"ה ולחמי: שם אמר ר' פפא הלכך בעינן רוב עביו. תוס' דף עו ע"ב. ובענין זה פוטה דף מ ע"ב. ותוס' דף סה ע"ב:

רבינו חננאל

וחד מציל בד' ה' מאני כר' אבא בר זבדא וחלוקת רבי אבא בר זבדא ורב הונא בפ' כל כתבי הקודש: **צלית בשר וביצה.** אסיק' כמאכל בן דרוסאי וכל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשהותו ע"ג כירה אע"פ שאינה גרופה ולא קטומה. **קרומיו של פת.** אוקי' קרומת פנים המדובקים בתנור וכיון שקרמו פנים מותר לשהותה והכין מפרשא בפ' דלקמן בכירה (לז:): **משלשלין את הפסח** לתנור עם חשכה אוקי' משום דבני חבורה זריזין הן הא שאר בני אדם לא. **ואי גדיא הוא מינתח הוא.** כלומר אינו שלם אלא מנותח אברים כיון דקשי ליה זיקא לא מגלי ליה הלכך לא אתי לחתויי בגחלים בין שריק התנור בין לא שריק התנור שרי. **אברי דברחא.** שריק שרי לא שריק רב ירמיה מדפתי אסר ורב אשי שרי וקיי"ל כוותיה. **בשרא אגומרי** אסיר אלא א"כ נצלה כל צרכן. קרא חייא בתנור רבינא שרי. **ומחזיזין את האור במדורת בית המוקד.** משום דכהנים זריזין הם וקרא לאברים ופדרים הוא דאתא דכתיב לא תבערו אש בכל מושבותיכם בכל מושבותיכם אינהם מבערים אבל אתם מבערים לאברים ופדרים. **ובגבולין כדי שיצית האור ברובו.** רב אמר רוב כל עץ עץ ושמואל אמר כדי שאין צריכין להביא אחרים תחתיהן כדי שידליקם. **והלכתא כשמואל** דתני ר' חייא לסיועיה [לשמואל] שתהא שלהבת עולה מאליה ולא על ידי דבר אחר. עץ יחידי. אסיק' בעינן רוב עביו ורוב היקפו. **ואת האח לפניו**

הגהות וציונים

[מ] גירסת הרמב"ם בפיה"מ, מאירי, רי"ף, ופסקי הרי"ד **ברובן** דקאי על העצים כדמוכח בגמ' לקמן: [נ] יש בגורסים **אף** בפחמים כל שהוא (ר' יהונתן מלוניל, פסקי הרי"ד, רע"ב וב"י (סי' רנה) ועיין בתוי"ט ושם בשינויי נוסחאות): [ס] לכאורה אין לו שייכות לכאן עיין שפת אמת, ועיין מהר"ץ חיות: [ע] יש להוסיף **סגי** (באה"מ): [פ] יש להוסיף **אי** (באה"מ) כ"ה בר"ן וכצי"ז ברש"י שבריף: [צ] כת"י **שהוצתה** לא תמצא את חברותה **להבעירה**: [ק] נשם איתא **עולה** ועי' ברש"י שם ד"ה הכי גרסינן] (גליון):

במה מדליקין בו?. פעמים מפרש מאי דסליק מיניה ופעמים במה שהתמיל[ס]. **אחד** מבושל בו?. הכא מזכיר שאינו פשוט תמילה וכן בכמה מקומות ומה שקשה על גירסת רש"י דסוכה [דף כ.] מפורש במקום אחר[ע]: **בעמרניתא** דאית ביה. ול"ת הא מסיפא[פ] שמעינן ליה כל היולא מן הגן אין מדליקין בו אלא בשמן וכן קשה גבי אידן ויש לומר דאין למדין מן הכללות אפילו במקום שנאמר בהן מוץ[צ]: **אנן** שירא פרנדא קרינן ליה. פר"ת לכך דתמיתין קרינן שירא פרנדא אבל מטכסא לאו הייו שירא פרנדא דלא הוה אחר מורכן כדאמר בפ' בתרא דסוטה (דף מח:) משחרב בית המקדש בטל שמיר וזוכיות לבנה ושירא פרנדא וכ"ל מפרש דקאי נמי אמטכסא והא דקאמר התם בטל לא לגמרי בטל אלא [ק] שלא היה נמצא כ"כ דהא זכוכי לבנה היתה אחר מורכן דאמרי בפ' אין עומדין (נדרים דף נא.) מבר קמייהו זכוכית מיוחדת בחופת בנו[ר]:

ותנא דידן צמר מכווץ כווץ ושער איחרוכי מחרך. ולא אילטריך תנא דמתני' למיתני ול"ת כיון דמתני' נמי סברה דאמר ושער פסולים להדליקה א"כ מאי הוסיפו וי"ל דהוסיפו הייו[ש] טעמא מפני שאין מוסכין השמן יפה ותנא דמתניתין פסיל להו משום דאמר כווץ ושער מחרך ולא אילטריך למתני: **עד** כאן פסול פתילות מכאן ואילך פסול שמנים. כגי נרבונא אוסרין גר שעוה שלו ומפרשי הכי מהו דתימא לפתילות נמי לא אשה שעה גבר שמן יהא אסור קמ"ל מכאן ואילך פסול שמנים כיון שיש בו שמן כשר מותר אבל גר של שעוה בלא שמן אסור להדליק ולי נראה[ת] דאשה אסור להדליק בלא שמן כי הייתה בשמן נמי אסור כדאמרינן לקמן[ת] כרך דבר שמדליקין על גבי דבר שאין מדליקין דאסור אבל אם ודאי כי לא הייתה בשמן נמי שרי: למאי (תיובתא דרבין[ס]) [ע] תיובתא איבעית אימא שירא לחוד ושירא פרנדא לחוד[ף]: ולא בפתילת האידן: אחוינא. רבין ואביי הוו קאזלו בפקתא דטמרוריתא חזינהו להנהו ארבתא[צ] אמר ליה רבין לאביי היינו אידן דתנן אמר ליה ההיא עץ בעלמא הוא קלף ואחוי ליה עמרניתא דביני ביני: ולא בפתילת המדבר: שברא: ולא בירוקה שעל כו': מאי היא אילימא אוכמתא דחריצי איפרוכי מפרכן אלא אמר רב פפא אוכמתא דארבא תנא [ר] הוסיפו עליהן של צמר ושל שער ותנא דידן צמר מכווץ כווץ שער איחרוכי מיחרך: ולא בזפת: זפת זיפתא שעוה קירותא תנא עד כאן פסול פתילות מכאן ואילך פסול שמנים פשיטא [ש] שעוה איצטריכא ליה מהו דתימא לפתילות נמי לא חזיא קא משמע לן אמר רמי בר אבין עטרנא פסולתא דזיפתא שעוה פסולתא דדובשא למאי

מינה: אוכמתא דארבא. ספינה המתעכבת במקום אחד בים גדל ירקרוקת סביב שוליה מבחוץ כווץ. מפני האור ואין דולק כלל ואין שלהבת אוחזת בו ולא צריך למתמייה: עד כאן. עד ירוקה שעל פני המים פסול פתילות: מכאן ואילך פסול שמנים. שלא יתן חמיכה[ת] זפת לו שעוה בגר במקום שמן: שעוה איצטריכא ליה. לפי שרגילין לעשות[ת] כמין פתילה אחוכה והספילה לתוכה[ת] כמו שאנו עושין: מהו דתימא לפתילה נמי. קאסר לה: פסולתא דזיפתא. לאחר שיולא הזפת מן הגן זב ממנו על ידי האור פסולת נלול בשמן והוא עיטרון (ו): למקת

רב כהנא אמר קנים שאגדן צריכין רוב. כרב הונא דלא עיילא בהן טרא ולאבדורי לא מיתסין הן וכבדין: גרעינין שנתנן בחותלות אין צריכין רוב. כרב חסדא שנותן לילך אבל בלא חותלות מדברי: מדורה. לשון היסק גדול: רבב. שומן ושעוה וכל דבר הנתך: גבבא. שגובבין מן הבלה בל"א מיסטובל"ל: קש. זנבות שבולין אשבורי"ס: מילתי. לאחר שעשאום עליס דקיס ובבבל מהגין כן: השתא פתילה. של בגד הבטולה בשמן ונוח לילך: אמר שולא המדליק. גר של שבת לריך שילין ברוב היולא מלאם הפתילה חוץ לגר: שובא דארזא. יבש הוא ודק ויש כמין לגר בין קליפה לעץ והוא מבעירו משאחזה בו אור: זאזא. מולש"ל בלע"ז:

הדרן עלך יציאות השבת

במה מדליקין. לעשות פתילה. כל הני דמתני' מפרש בגמרא: לא בזפת ולא בשעוה. לאו לענין פתילה אלא לתת במקום שמן. וכל הני מזפת ואילך פסולי שמנים הן: גמ' עץ בעלמא הוא. ופסיטא דלא חזי לפתילה אלא למדורה: עמרניתא. כמין לגר יש בין קליפתו לעצו: והיה החסון לנעורת. אלמא חסון לאו נעורת הוא: כיתנא דדייק ולא נפיץ. דכיון דלא נפיץ אין שמן נמשך אחריו. נפיץ קרפר"י ונעורת מן הדק[ב] שבו. והכי קאמר קרא פשמן המזק יהפך לנעורת כלומר הגדול יהיה חלש: גושקרא. פסולת של משי העשוי כזבובים והוא בית התולעת וקורין לו פולווי"ל וטופלים אותו וטווהו ועושה ממנו בגד ואסור לעשות ממנו פתילה כדאמר[ג] בכל פסולי פתילות דמתניתין שהאור מסכסכת בהן קופלת ונפסקת ואין השלהבת עומדת במקומה: גושקרא. על שם פסולת וגס פת סובין כמו כן נקראת במסכת גיטין (דף ט.): מטכסא. לבוש העשוי מאותו כלך: שיראים. מעיל העשוי מעיקר המשי: סיריקין. עשוי מן המשי הכך המתפצל ומצוי במשי וקורין לו במקומנו יד"ש: חייבין בציצית. ולא כמאן דאמר[ד] כל בגדי צמר ופשתים דוקא חייבין בציצית מדאורייתא. אי נמי מדרבנן. קתני מיהא השירים והכלך אלמא שירין לאו הייו כלך: אחווינא. ערבה[ה] ויש כמין לגר בין קליפה לעץ: בפקתא. נקעה: עץ בעלמא הוא. והיכי ליחזי לפתילה: שברא. מין עשב אריך וקורין אותו אורטי"ש: אוכמתא דחריצי. מקום כעוס מיס גדל עליהם כמין ירקרוקת: איפרוכי מיפרכן. ולא מני ליעבד פתילה

רב כהנא אמר קנים שאגדן צריכין רוב. כרב הונא דלא עיילא בהן טרא ולאבדורי לא מיתסין הן וכבדין: גרעינין שנתנן בחותלות אין צריכין רוב. כרב חסדא שנותן לילך אבל בלא חותלות מדורות אין צריכין רוב של זפת ושל גפרית ושל [ז] גבינה ושל רבב[ח] במתניתא תנא [ט]אף של קש ושל גבבא א"ר יוחנן עצים של בבל אין צריכין רוב מתקיף לה רב יוסף מאי היא אילימא סילתי השתא פתילה אמר עולא [י] המדליק צריך שידליק ברוב היוצא סילתי מבעיא אלא אמר רב יוסף שובא דארזא רמי בר אבא אמר זאזא[כ]:

הדרן עלך יציאות השבת

[כ] **במה** מדליקין ובמה אין מדליקין [ל]אין מדליקין לא בלכש[מ] ולא בחוסן ולא בכלך ולא בפתילת האידן ולא בפתילת המדבר ולא בירוקה שעל פני המים [נ]ולא[ס] בזפת ולא בשעוה ולא בשמן קיק ולא בשמן שריפה ולא באליה ולא בחלב [ע] נחום המדי אומר מדליקין בחלב מבושל וחכ"א אחד מבושל ואחד שאינו מבושל אין מדליקין בו: **גמ'** לכש שובא דארזא שובא דארזא עץ בעלמא הוא בעמרניתא דאית ביה: ולא בחוסן: אמר רב יוסף נעורת של פשתן אמר ליה אביי והכתיב [א] והיה [ב] החסון לנעורת (מכלל דחוסן לאו נעורת הוא[ג]) אלא אמר אביי כיתנא דדייק ולא נפיץ: ולא בכלך: אמר שמואל שאלתינהו לכל נחותי ימא ואמרי (לה[ד]) כולכא שמיה רב יצחק בר זעירא אמר גושקרא רבין ואביי הוו יתבי קמיה דרבנא[ה] נחמיה אחוה דריש גלותא חזייה דהוה לביש מטכסא א"ל רבין לאביי היינו כלך דתנן א"ל אנן שירא פרנדא קרינן ליה [ו]מיתיבי [ז]השיראים והכלך והסיריקין חייבין בציצית למאי

רב כהנא אמר קנים שאגדן צריכין רוב. כרב הונא דלא עיילא בהן טרא ולאבדורי לא מיתסין הן וכבדין: גרעינין שנתנן בחותלות אין צריכין רוב. כרב חסדא שנותן לילך אבל בלא חותלות מדורות אין צריכין רוב של זפת ושל גפרית ושל [ז] גבינה ושל רבב[ח] במתניתא תנא [ט]אף של קש ושל גבבא א"ר יוחנן עצים של בבל אין צריכין רוב מתקיף לה רב יוסף מאי היא אילימא סילתי השתא פתילה אמר עולא [י] המדליק צריך שידליק ברוב היוצא סילתי מבעיא אלא אמר רב יוסף שובא דארזא רמי בר אבא אמר זאזא[כ]:

הדרן עלך יציאות השבת

[כ] **במה** מדליקין ובמה אין מדליקין [ל]אין מדליקין לא בלכש[מ] ולא בחוסן ולא בכלך ולא בפתילת האידן ולא בפתילת המדבר ולא בירוקה שעל פני המים [נ]ולא[ס] בזפת ולא בשעוה ולא בשמן קיק ולא בשמן שריפה ולא באליה ולא בחלב [ע] נחום המדי אומר מדליקין בחלב מבושל וחכ"א אחד מבושל ואחד שאינו מבושל אין מדליקין בו: **גמ'** לכש שובא דארזא שובא דארזא עץ בעלמא הוא בעמרניתא דאית ביה: ולא בחוסן: אמר רב יוסף נעורת של פשתן אמר ליה אביי והכתיב [א] והיה [ב] החסון לנעורת (מכלל דחוסן לאו נעורת הוא[ג]) אלא אמר אביי כיתנא דדייק ולא נפיץ: ולא בכלך: אמר שמואל שאלתינהו לכל נחותי ימא ואמרי (לה[ד]) כולכא שמיה רב יצחק בר זעירא אמר גושקרא רבין ואביי הוו יתבי קמיה דרבנא[ה] נחמיה אחוה דריש גלותא חזייה דהוה לביש מטכסא א"ל רבין לאביי היינו כלך דתנן א"ל אנן שירא פרנדא קרינן ליה [ו]מיתיבי [ז]השיראים והכלך והסיריקין חייבין בציצית למאי

[ז] [צ"ל לי"ן (גליון) כ"ה בכת"י ולקמן כא ע"א]: [ח] רַבְּנָא (ופירושו רבינו): [ט] [רש"ל מ"ז (גליון) ועיין מהרש"א ומהר"ם]: [י] [רש"ל גורס **ואב"א פירושא קא מפרש** (גליון)]: [כ] [צ"ל **ערבתא** (גליון)]: [ל] [עיין מהר"ם מש"כ בזה]: [מ] [צ"ל **חתיכת** (ב"ש וכ"ה בכת"י)]: [נ] [**לעשותה** (כ"ה ברש"י שבריי"ף)]: [ס] [בכת"י ובר"ן וברש"י שבריי"ף ובנמוקי יוסף **בתובה**]: [ע] [כך מסיק הש"ס נדרים ב ע"ב ובנזיר ב ע"א] (גליון)]: [פ] [נדצ"ל **דהיינו** טעמא אז שצ"ל דהוסיפו **הך טעמא דמפני** (ב"ש)]: [צ] [בדפו"ר **ולא נהירא** (וכ"ה בחוס' הרא"ש)]: [ק] [נדצ"ל ואין **ראוי** לפתילה (חי' ר"מ בנעגט)]: [ר] [עיין חכ"מ שמביא זה בשם ס"א ושם איתא **רודהי"ט**]:

מסורת הש"ס עם הוספות

[ס] לקמן כח.: [ע] [נדרים ג: מיז כ.]. [פ] [עי' רש"י לקמן כד: ד"ה ס"ג נתוס וכו']. [צ] [מנחות לט.]. [ק] [גיטין כח. זבחים פה.]. [ר] לקמן כא.. [ש] לקמן כז:. [ת] לעיל ע"א. [ת] [עי' תוס' פסחים פס. קח: ד"ה אמר ובסוכה כ. ד"ה אמת זבחים לב: ד"ה מי הכי מנחות קג: ד"ה ר"י ועי' תוספות קידושין יב. ד"ה כאסן]. [ה] דף כז:. [ב] [כלאים עירובין כז.] קידושין לד.. [ג] [ועי' תוס' ב"מ כט: ד"ה מחוכים ותוספות טוליו פד: ד"ה חוגיגתא]. [ד] כא ע"א.

תוספות ישנים

א) יש מפרשים דקלא משמע שהשעורה דולק ואין נראה דקא נמי דולק יפה ואין דומה [ק] לפתילה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה פסולתא דזיפתא וכו' והוא עיטרון שקורין דוחיט [ר] בלשון כנען הס"ד:

גליון הש"ס

גמ' מיתיבי השיראים והכלך. ק"ל אמאי פריך מהכריתא ולא פריך מתמניתין ס"מ מ"ב דלכלאים: תוס' ד"ה אנן שירא כו' שלא היה נמצא כל כך. עיין בר"ם פ"ט מ"ב דלכלאים:

הגהות הגר"א

[א] גמ' קנים שאגדן. נ"ב אין. גילכם הרמ"ם אבל הרי"ף ורמב"ם גרסי כל הלי שמעתא בהיפוך מגירסת הרמ"ם: [ב] שם (לא אגדן א"צ רוב גרעינין צריכין רוב נתנן בחותלות א"צ רוב). מל"מ ור"ב הרי"ף ולש"ם לא גרסי כל זה: [ג] שם גמיה. נ"ב גירסת הרי"ף קירא:

הגהות וציונים

[ס] בדפו"י הגירסא "גרעינין בחותלות אין צריכין רוב", וכן משמע מרש"י, וג' תיבות "צריכין רוב נתנן" הוספו המהרש"ל, ואיני יודע למה (דק"ס): [ב] גי' הרי"ף **גפרית ושל רבב ושל קירה** (גליון): [ג] ענף של עץ [עי' ערוך (ערך זאזא)] (גליון): [ד] [גי' הערוך (ערך לגש) **בלגש** ע"ש] (גליון): [ה] [גי' רש"י וכן הרב מברטנורה **לא** בזפת וכן נכון כי זה החחלת בבא דפסול שמנים] (גליון): [ו] [רש"ל מ"ז (גליון) ע"פ רש"י:

אוצר החכמה

רבינו חננאל

מבוערת רב אמר אחואנא. פי' עצי (מערבה) [ערבות]. **תני** רב יוסף ארבע מדורות אין צריכות רוב של זפת ס"א של גפת ושל גפרית ושל רבב ושל גבינה. **פתילה.** אמר עולא צריך להדליק ברוב היוצא. **עצים של בבל** שובא דארזא. פי' **זאזא** גזוזתא יבש דומני:

פ"ב במה מדליקין כו'. לכש. עמרניתא דביני ביני דארזא. חוסן. כיתנא דדייק ולא נפיץ. כלך. רבין אמר מיטכס' השיראים והכלך והסיריקין חייבין בציצי'. **פתילת האידן.** עמרניתא דביני ביני ערבה. **פתילת המדבר.** שיבראה. ירושלמי אמר שמואל בר רב יצחק כתיב להעלות נר תמיד שעור לומר אין לך עושה שלהבת אלא פשתן: **לא בזפת ולא בשעוה.** תנא ע"כ פסול פתילות

תורה אור השלם

א) וְהָיָה הָחֹסֶן לְנֹעֶרֶת וּפֹעֲלוֹ לְנִיצוֹץ וּבָעֲרוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו וְאֵין מְכַבֶּה: [ישעיה א, לא]

ליקוטי רש"י

[שייך לעמוד א]

בן דרוסאי. לפעמים היה ומוכן כל דבר המתוקל קלת [ע"ז לח]. **אין בו** משום בישולי נכרים. שגזרו מבשולי נכרים בשביל נכרים משום חתנות [ביצה סז.]. **כירה.** עשויה כעין קדירה וטומנין קדירה לתוכה. וקבוטה. היינו נתן אפר על הגחלים ולאפר מחרגמינן קיטמא [לקמן לז.]. **בני חבורה.** הנמנין על הסעדה זריזין הן דכל העוסקין בקדשים זריזין ומבשרים הלכך לא ממתי [עירובין קג.]. **גדיא.** קטי ליה זיקא. שריק. פי' המנור בעיט סביב כיסוי מיטו מוכן לחמות [לעיל יח:]. **מקרבת** כקרבת פי המנור בעיט שלא יפא מומו כשהגלי בתוכו שהרוח קשה לגלי [ביצה לב:]. **וכהנים** זריזין הן. בקדשים הן בכל דבש כהן יורו משפטיך ליעקב [דברים לג] [לקמן קיד:]. כשהיה זריזין הן אמרינן בכמה דוכתי דבין שנכנס לעבודה מידוע שלמדוהו הלכות וכו' [עירובין קג.]. **ולא שתהא עולה כו'.** ולא שתהא נרוכה מיקון הבעיה [לקמן כא.]. **את שני קצותיו אכלה האש.** בשני קצות הקיפה עד כי נמר מוכו. נחר. נשמר מן אלא ברוחש"ר בלע"ז נמר לשון ועלמי מרה [מיוב ל] ויש לומין אמלר"ע בלע"ז וכן ויחר עלי אפו [מס יט] חבדו מנחם עם עלמי מרה. הילגת עוד למלאכה [ויקראל טו, ד]. מרה לשון דבר המרה ומתיבש מפני חום אלא כמו נמר מפות [ירמיה ז] ומוכו מיחר [ישעיקל מו] [איוב ל, ל]. **והאה זכו' עצים שנדלקו באחוזנא.** פירשו רשומיו עלים על אם שמלקים באחוזה (כלומר שמלקים זה מזה כאחים שהמיים זה לזה קא"ל) ולפי פשוטו משמע שהוא כלי שמנגנרין עליו אור לפני הבשרים [ירמי' לו, כב]. **בחותלות.** כלי של כפות ממרים ושושן כמין בלים [לקמן קמו.]. [ע"כ שייך לעמוד א]

רבב. כל דבר המתוך כגון שומן ומלב ושעוה [ובחים צח:]. **גבבא.** הנגבב מן הבלה אשטובל"ל [לקמן עד:]. **עצים דקים להבעיר אם** [לקמן לו:]. **סילתי.** עצים דקים סילות ידיו רוב היולא [ב"ק כב:]. **צריך שידליק.** מדיס קודם סילות ידיו רוב היולא מן הפתילה מון לגר [כתובות כה:]. **נחום המדי.** הכי גרסינן נחום [המדי] אומר מדליקין בחלב מבושל [לקמן כד:]. **נעורת.** דק דק שנוערת מן הפשתן וקורין אריסט"ש [שם סט.]. שמנערין מן הפשתן אבל קל ונות ליעבוד [ישעיה א, לא]. **מטכסא.** לבוש משי לימל"ל בלע"ז [כתובות פה:]. מכסיטו משי [ב"ק קיז:]. **שירא פרנדא.** מין משי הוא [סוטה מח:]. **השיראים.** מעיל של משי. **והכלך.** מעיל שעשוין מאותן [הגיגים הוא בית המולגת שמלגי במשי] שקורין פלוגי"ל. **סריקין.** מעיל עשוי מנעורת של משי [מנחות לט:].

[מכאן שייך לדף כא.] **מעשה רב.** למלף מיניה דכיון דמתיך למיעבד עובדא לקולא שמע מינה הלכתא היא [לקמן קכו:]. דמעשה הטוי מתנה מסייעיה והיא מתנה עיקר טפי מהן דמתיבין אעובדא [רשב"ם ב"ב פג.]. **גזירה לגזירה.** והא דלמתיבן כגולי ס"ם שאין גוזרין גזרה לגזרה מהאי קרא נפקא [ומתרחם אם מתמתרי עשו משמרתי לגזרה גזרה לגזרה] [ביצה ב:]. **מבלאי מכנסי כהנים ומחמיניהם היו** מפקיעין. ממכנסי בגדי הבשר שהיו מבל בגור ומתמנמיסם הייסים מפקיעין קורעין לעבוסת פתילות [סוכה נא.]. לעבוסת פתילות לשמחת בית השואבה [יומא כג.]. **בית השואבה.** כל שמחה זו מיהא אלא בשמל ניסון המים כדמפרש ושאבתם מים בשמון [סוכה נ.]

במה מדליקין פרק שני שבת

כא.

למקח וממכר. למאן דאמרי למזון שעוה ליתיב ליה פסולתא דדובשא: אבל עושין מהן מדורה. היסק גדול שאחד מצטיר ומכיר: לנר. קרוש"ל: בשמן קיק. שמן של שוף אחד נותנין בנר ודולק: משהא דקאזא. שמן שעושין מגרעיני למר גפן שקורין קוטו"ן: קיקיון. כעין אותה של יונה[ט]: לדידי חזי לי. מין קיקיון דיונה: ומדפשקי רבי. בצלעי המיס הוא גדל: ועל פום חנותא מדלין יתיה. על פוס[ק] התנויות מדלין אותו לגל ולרית טוב: מפרצידוהי. מגרעיניו: נייחין. שוכצין: בריחי. חולין: מסכסכת. כמין[ק] סכין פגומה מסכסכת בבשר[ט] אמילי"ל בלע"ז שמין אורו זקוף ונות במקום אחד אלא נדעך וקופץ. ליטנא אחרינא מסכסכת בהן אינה נכנסת תוך הפתילה אלא סביב מבחוץ כמו סיכסכה אבניו[י] ברותמו"ש בלע"ז: [כ] שאין נמשכין. ואחי להמות: שמן כל שהוא. שמן[כ] הניתן בתוכו ממשיכו לאחר הפתילה: לפי שאין מדליקין. בעייהו וגזרינן הא אטו הא: דרך דבר לעשות פתילה על גבי דבר שאין מדליקין בו. כגון פסולי פתילות דתמתי': קתני מיהא. בדרבי שמעון מדליקין ואע"ג דאגוז לא חזי לפתילה על ידי תערובות שפיר דמי: מעשה רב. הוחיל ומעיד שכך היו של בית אביו עושין הלכה היא: מאי לאו להדליק. היו כורכים שמדליק הפתילה עם האגוז: לא להקפות. לא היו מדליקין האגוז אלא סותך עליה הפתילה להליפה אלא תמצע בשמן. ולף הברזל מתרגמינן וקפא פרזלא (מלכים ב ו): חלב מהותך. פוגד"ל בלע"ז: הני מימשבי בעייהו. אחר הפתילה וכלא תערובות שמן נמי חזו אלא דגוזר דבן מהותך אטו אינו מהותך הלכך בעייהו גופה גזירה ואבן ניקום וניגזור ע"י תערובת אטו בעייהו: והוא אמר לה. מפרש מאי תלמודא והיכי משמע מהאי קרא: ולא שתהא עולה כו'. ולא שתהא צריכה תיקון והמייה: מבלאי מכנסי הכהנים. ממכנסי הכהנים הבלואים היו מפקיעין. קורעין ועושין פתילות בשמחת בית השואבה שהיא בעזרת נשים[ס]: ומהמיניהם. של בלואים הם לכתיב[ל] ואת המכנס שם משזר ומכלת ותולעת שני וקי"ל[מ] מכלת עמרא הוא ואמי לעיל[נ] לענין שבת הוסיפו עליהן של נמר לפסול וקתני מדליקין בהן במקדש: שמחת בית השואבה שאני. דלא כתיב[ס] להעלות בה ולאו דאורייתא היא: מאי לאו דבלאים. כגון אבנט[ס]: בבתה. נר תנוכה: זקוק לה. לתקנה הלכך צריך לכתחלה לעשות יפה דילמא פשע ולא מתקן לה: ומותר להשתמש לאורה. הלכך בשבת אסור שמא יטה לצורך תשמיש: אין

למאי נ"מ למקח וממכר. פשיטא ליה להש"ס שהיו מכירין השעוה והעטרן כדאמרינן שעוה קירותא לכך קאמר למאי נ"מ למקח וממכר שאם נדר לתת לחבירו שעוה יתן לו פסולתא דדובשא ואין יכולו לכופו לתקן לו וכן עיטרן אבל לעיל דקאמר מאי לכם שוכא דארזא לא קאמר למאי נ"מ לפי שלא היו מכירין בשם לכם ומפרש שהוא שוכא דארזא:

מפני שאין נמשכין כו'. שמעתי מתהר"מ[ע] זצ"ל שמעת בשם שם רק נר מ' כשר בשמן[ע] ע"י זה יזכור ולא יטה אחר גרוש שבחדר ובמרתף ור"ש מקולי אומר לדבר שיכול לעשות בלא נר כגון להוליא יין מן החבית מותר להשתמש לאור כל נר [תוספות ישנים]:

חלב מהותך וקרבי דגים שנימוחו נותן לתוכן שמן כו'. [פ] קרבי דגים לאו היינו שמן דגים דשמן דגים שרי ליה מתני' בעייה (לקמן דף כד:): **שמחת** בית השואבה שאני. תימה היכי שרי להדליק והא לאו צורך קרבן הוא ואמר בפ"ב דקידושין (דף מ. ושם) בגדי כהונה שבלו מועלין בהן ודוחק לומר לב ב"ד מתנה עליהן ב) דמה צורך יש להן להתנות בשביל זה ונראה לר"י דהוא"ל ולכבוד הקרבן היו עושין דכתיב ושמחתם מים בשמון (ישעיה יב) [ק] צורך קרבן חשיב ליה והא דאמר (סוכה פ"ה דף נב.) בוררת אשה חטין לאור בית השואבה לא שהיתה בוררת אלא שהיתה יכולה לבורר ומיהו בירושלמי[ר] דייק מהכא דקול ומראה ורים אין בהן משום מעילה וקשה לר"י מאי פריך ממנסי[ש] הכהנים הלא היה בהן פשתן דכתיב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר נמשכין אחר הפתילה. **בעא מיניה אביי מרבה** שמנים שאסרו חכמים להדליק בהן בשבת מהו לתת לתוכן שמן ולהדליק א"ל אסור לפי שאין מדליקין. **כלומר** כיון שאין מדליקין בפני עצמן כשישלים השמן שתתן [ק] בתוכו שוב אין מדליקין שכבר אמרו אין נמשכין אחר הפתילה. **ואותיב** עלה ותרצה הכי כרך דבר שמדליקין בו על גבי דבר שאין מדליקין בו אין מדליקין בו בד"א להדליק אבל להקפות. **פירוש** להעבות ראש הפתילה להרבות אורה מותר שרשב"ג אומר של בית אבא היו כורכין וקיי"ל (כרבא) [כרבה]. **איני** והא אמר רב ברונא אמר רב חלב מהותך. (מ"ש) [פי'] מלשון היתוך כדכתיב (יחזקאל כב) כהתוך כסף בתוך כור וכתיב (איוב ג) ויתכו כמים וקרבי דגים שנימוחו נותן לתוכן שמן כל שהוא ומדליק. **ושנינן** הני ממשכי בעייהו אבל הני לא ממשכי בעייהו ואסיק' לקמן ב) דשני הני משמן דגים לפיכך שמן דגים מזוקק הוא ודולק ונמשך אחר הפתילה ואין צריך תערובת. **תני רמי בר חמא** פתילות שאסרו חכמים להדליק בהן בשבת גם במקדש אין

למאי נפקא מינה למקח וממכר: [ט] ת"ר כל אלו שאמרו אין מדליקין בהן בשבת [א] אבל עושין מהן מדורה בין להתחמם כנגדה בין להשתמש לאורה בין ע"ג קרקע בין על גבי [א] כירה[ט] ולא אסרו אלא לעשות מהן פתילה לנר בלבד: ולא בשמן קיק וכו'[ס]: מאי שמן קיק אמר שמואל שאילתינהו לכל נחותי ימא ואמרו לי עוף אחד יש בכרכי הים וקיק שמו רב יצחק בריה דרב יהודה אמר משהא דקאזא ריש לקיש אמר קיקיון דיונה אמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי קיקיון דיונה ולצלוליבא[ב] דמי ומדפשקי[ר] רבי ועל פום חנותא מדלן יתיה ומפרצידוהי עבדי משהא ובענפוהי נייחן כל בריחי[ש] דמערבא אמר רבה [ג] פתילות שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת מפני שהאור מסכסכת בהן[ת] שמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן מפני שאין נמשכין אחר הפתילה בעא מיניה אביי מרבה שמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת מהו שיתן לתוכן שמן כל שהוא וידליק מי גזרינן דילמא אתי לאדלוקי בעייהו או לא א"ל [ב] אין מדליקין מאי טעמא[ת] לפי שאין מדליקין[מ] איתיביה [ג] כרך דבר שמדליקין בו ע"ג דבר שאין מדליקין בו אין מדליקין בו (אמר) רשב"ג[מ] של בית אבא היו כורכין פתילה על גבי אגוז ומדליקין קתני מיהת מדליקין א"ל אדמותבת לי מדרשב"ג סייעינהו מדתנא קמא הא לא קשיא [ג] מעשה רב מ"מ קשיא מאי לאו להדליק לא להקפות אי להקפות מ"ט דת"ק כולה רשב"ג היא וחסורי מיחסרא והכי קתני כרך דבר שמדליקין בו ע"ג דבר שאין מדליקין בו אין מדליקין בו [ד] בד"א להדליק אבל להקפות מותר שרבן שמעון בן גמליאל אומר של בית אבא היו כורכין פתילה ע"ג אגוז איני והאמר רב ברונא [ד] אמר רב [ה] חלב מהותך וקרבי דגים שנמוחו אדם נותן לתוכו שמן כל שהוא ומדליק הני מימשכי בעייהו והני לא מימשכי בעייהו וגזרו רבנן על חלב מהותך משום חלב שאינו מהותך ועל קרבי דגים שנמוחו משום קרבי דגים שלא נמוחו וליגזור נמי חלב מהותך וקרבי דגים שנמוחו שנתן לתוכן שמן משום חלב מהותך וקרבי דגים שנמוחו שלא נתן לתוכן שמן [ו] היא גופה גזירה [א] ואבן ניקום וניגזור גזירה לגזירה: תני רמי בר חמא פתילות ושמנים[ז] שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת [ח] אין מדליקין בהן במקדש משום שנא' [א] להעלות נר תמיד הוא תני לה והוא אמר לה כדי [ט] שתהא שלהבת עולה מאיליה ולא שתהא עולה על ידי דבר אחר תנן [י] מבלאי מכנסי כהנים ומהמיניהם היו מפקיעין ומהן מדליקין שמחת בית השואבה שאני ת"ש דתני רבה בר מתנה [יא] בגדי כהונה שבלו מפקיעין אותן ומהן היו עושין פתילות למקדש מאי לאו דבלאים לא [יב] דבון: אמר רב הונא פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת אין מדליקין בהן בחנוכה בין בשבת בין בחול אמר רבא מאי טעמא דרב הונא קסבר כבתה זקוק לה ומותר להשתמש לאורה ורב חסדא אמר מדליקין בהן בחול אבל לא בשבת קסבר כבתה אין

ומותר

מנה ליה לרבא דסבר רב הונא דמותר להשתמש לאורה דילמא הא דאמר אין מדליקין בשבת משום דסבר כבתה זקוק לה ואין

מדליקין בהם שנאמר להעלות נר תמיד והא דתנן מבלאי מכנסי כהנים ומהמייניהם מהן היו מפקיעין ובהן היו מדליקין והאבנט יש בו צמר הני לשמחת בית השואבה אבל למנורה אין מדליקין אלא בשל (ברן) [פשתן] וכבר פירשנוהו היטב בראיות בפרק החליל.

חשק שלמה על רבינו חננאל

ט) לפיכך לימא דגמר הני משמן דגיס ואולי דכוין לגמ"ש לקמן דף כו ע"א מיהא בייעיהו דלא כרונא ומפרש כפי' ר"ת שם בתוס' ודו"ק היטב. ועי' תוס' כאן ד"ה מלבד:

מסורת הש"ס עם הוספות

א) תוספתא פרק ב. ב) תוספתא פרק ב. ג) [לקמן דף כו: ב"ב פג. קל:] נדה סה:, ד) [לקמן דף כד:], ה) [לעיל יח: בילה ג. וש"נ], ו) לעיל כ., ז) יומא כג. סוכה נא., ח) יונה ד ו, ט) חולין יז:, י) ב"ק ו., כ) סוכה נא., ל) שמות לט כט, מ) יבמות ד:, נ) כ:, ס) יומא סט., ע) עיין סוכה נ:, פ) סוכה פ"ה ה"ב.

תוספות ישנים

א) וא"ת אכמי הוי גזירה לגזירה מהומך אטו שאינו מהומך ושאינו מהומך שמא יטה. וי"ל דמדא גזירה היא דא"ל שלא יטה. וביב"ן פי' דסא דאמר לעיל ב) נמשכין אחר הפתילה לא משום שמא יטה אלא שמא יכבה ולינא שנוס בית:

ב) ועוד דלא מצינו לב ב"ד בזה לכיון לכבר קדשו בגלי לסוגין בלא פדיון:

גליון הש"ס

גמ' אין מדליקין מ"ט לפי שאין מדליקין. כעין זה עירובין דף ל ע"א. מו"ק דף כו ע"ב גיטין דף ס ע"א. נדה דף ס ע"א. וכן בלשון המוסה ויקרא כ"א (יז"ש) אשר יהיה בו מום לא יקרב כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. ועי' ריטב"א קידושין דף ו ע"ב ד"ה ה"ג: שם פתילות ושמנים כו' אין מדליקין בהם במקדש. ק"ל לאמי נקט שמנים הא במקדש אין מדליקין רק בשמן זית זך: תוס' ד"ה חלב מהותך כו' קרבי דגים לאו היינו. ע"ל דף כו ע"א תוס' ד"ה אילא מיילא דרב נרונא:

תורה אור השלם

א) וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: [שמות כז, כ]

ליקוטי רש"י

[נדפס בדף כ:]

הגהות וציונים

ס) ס"א מגורה (גליון): ע) לכאורה לא שייך כאן "וכו'" וכן ליתא בכת"י: ג) ערוך פי' אילן סרק (גליון): ד) ש"ין שמאלית ר"ל פסקי המים שהם פלגי מים (יעב"ץ): ה) [צ"ל בריחי עי' ערוך ערך כרח ובמתורגמן] (גליון): ו) לפני ר' יהונתן מלוניל ונמוקי יוסף היה שני גירסאות בגמ' א' לפי שאין האור מסכסכת בהן, ופירשו הגירסא הראשונה כפי' ראשון של רש"י, וגירסא שניה כפי' השני של רש"י, וכן משמע מרש"י שכתב "לישנא אחרינא מסכסכת בהן": ז] מ"ש א"ל לפי שאין כצ"ל רש"ל [עי' בערוך ערך לפי פי' שאין מדליקין כלומר קבלה היא כך שאין מדליקין] (גליון): ח] נ"א שאינן נדלקין (גליון): כ"ה בכת"י וכ"כ במגיד משנה הל' שבת פ"ה ה"ט שלהרמב"ם היתה גירסא זו: ט] [צ"ל רשב"ג אומר] (גליון): י] תיבת "ושמנים" ליתא בכת"י ובדפוס שונצינו, ושבשו והוסיפוהו בדפוס וינציא ע"פ הא דלקמן בסמוך וכן ליתא בילקוט שמעוני (תצוה רמז שע"א) וכן בר"ח ליתא וכ"ה נכון דגבי מגורה שמן זית זך כתוב בפרשה, וכבר עמדו ע"ז האחרונים עיין בגליון הש"ס, פני', שפ"א, רש"ש ועוד: כ] בדפו"ר וכן ברש"י שעל הרי"ף הוא דיבור אחד עם הקודם ועיין בספר שבת של מי לעיל כ ע"ב על רש"י ד"ה כיתנא: ל] צ"ל ששמן (מהרש"ל): מ] צ"ל דלא כתיב בה להעלות ולאו וכו' (באה"מ, גנזי יוסף, וכ"ה בכת"י): ע] במרדכי סימן רסג כתוב בשם מהר"ם: פ] מותר דע"י זה (כ"ה בד"מ האורך רס"ד): צ] [צ"ל מהמיני' דהיינו אבנט ועי' רש"א] (גליון): ק] נדצ"ל שנתן: ר] לפי שאין נמשכין (כת"י):

הגהות הגר"א

[א] גמ' מילה. נ"ב מנורה גירסת רי"ף ושי"ם וכן בתוספתא:

רבינו חננאל

מיכן ואילך פסול שמנים: ת"ר כל אלו שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת משום פסול פתילות אבל עושה בהם מדורה בין להתחמם כנגדה בין להשתמש לאורה בין ע"ג קרקע בין ע"ג מגורה לא אסרו אלא לעשותן פתילה לנר בלבד. **בשמן** קיק שמואל אמר (עץ) [ערן] ושמו קיק ר"ל אמר קיקיון דיונה. **אמר** רבה פתילות שאמרו חכמים אין מדליקין בהן מפני שהאור מסכסכת בהן שמנים שפסלו [חכמי'] מפני שאין נמשכין אחר הפתילה. **בעא מיניה אביי מרבה** שמנים שאסרו חכמים להדליק בהן בשבת מהו לתת לתוכן שמן ולהדליק א"ל אסור לפי שאין מדליקין. **כלומר** כיון שאין מדליקין בפני עצמן כשישלים השמן שתתן [ק] בתוכו שוב אין מדליקין שכבר אמרו אין נמשכין אחר הפתילה. **ואותיב** עלה ותרצה הכי כרך דבר שמדליקין בו על גבי דבר שאין מדליקין בו אין מדליקין בו בד"א להדליק אבל להקפות. **פירוש** להעבות ראש הפתילה להרבות אורה מותר שרשב"ג אומר של בית אבא היו כורכין כו' וקיי"ל (כרבא) [כרבה]. **אינו** והא אמר רב ברונא אמר רב חלב מהותך. (מ"ש) [פי'] מלשון היתוך כדכתיב (יחזקאל כב) כהתוך כסף בתוך כור וכתיב (איוב ג) ויתכו כמים וקרבי דגים שנימוחו נותן לתוכן שמן כל שהוא ומדליק. **ושנינן** הני ממשכי בעייהו אבל הני לא ממשכי בעייהו ואסיק' לקמן ב) דשני הני משמן דגים לפיכך שמן דגים מזוקק הוא ודולק ונמשך אחר הפתילה ואין צריך תערובת. **תני רמי בר חמא** פתילות שאסרו חכמים להדליק בהן בשבת גם במקדש אין